

Uppdrag att stödja utveckling av utbildning i värdegrundarbete inom äldreomsorgen

Regeringens beslut

Socialstyrelsen ges i uppdrag att i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting samt lämplig utbildningsanordnare ta fram underlag för en utbildning i den nationella värdegrunden för äldreomsorgen för lämpliga personalkategorier såsom t.ex. biståndshandläggare och arbetsledare inom kommunalt och enskilt bedriven äldreomsorg. När underlag om lämplig dimensionering och utformning är tillgängligt ska Socialstyrelsen genomföra upphandling av sådan utbildning. Socialstyrelsen ska därvid se till att utbildningen även tillhandahålls i webbaserad form. Socialstyrelsen ska vidare utbetala medel till de utbildningsanordnare som efter upphandlingen genomför utbildning. För uppdragen finns sammanlagt 80 000 000 kronor för 2010. Av dessa medel får Socialstyrelsen för egen del disponera 3 000 000 kronor. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslag 5:1 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken anslagspost 14. Medlen utbetalas efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet.

Socialstyrelsen ska senast den 31 mars 2011 göra en lägesgenomgång av uppdraget. Socialstyrelsen ska därefter årligen, senast den 31 maj med början år 2011 lämna en rapport till Regeringskansliet (Socialdepartementet) avseende uppdraget. En slutrapport ska lämnas senast den 31 maj 2013. Medel som inte använts inom ramen för uppdraget ska återbetalas till Kammarkollegiet (Plusgiro 95 06 55-1) senast den 31 maj 2013.

Ärendet

Riksdagen har i enlighet med regeringens förslag i Budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utgiftsområde 9, bet. 2009/10:SoU1,

rskr. 2009/10:131) beslutat att avsätta 90 000 000 kronor för år 2010 för att stärka den nationella värdegrunden för äldreomsorgen och för att utveckla system för värdegrundsmärkning. Regeringen har den 25 februari 2010 beslutat överlämna proposition Värdigt liv i äldreomsorgen (prop. 2009/2010:116) till riksdagen. I propositionen redogör regeringen bland annat för de satsningar som behövs för att den nationella värdegrunden inom äldreomsorgen ska få genomslag. Av de i Budgetpropositionen för 2010 avsatta medlen avser sammanlagt 80 000 000 kronor stimulansbidrag för att stödja utvecklingen av utbildning i värdegrundsarbete för t.ex. biståndshandläggare och arbetsledare inom kommunalt och enskilt bedriven äldreomsorg. Regeringen avser att tilldela medel för åren 2011 och 2012 under förutsättning att Riksdagen beviljar medel för ändamålet.

Närmare om uppdraget

Regeringen bedömer att verksamheterna behöver ha stöd för att arbeta med den nationella värdegrunden för äldreomsorgen för att denna ska få genomslag. Ett effektivt sätt att få genomslag är att ge t.ex. biståndshandläggarna och arbetsledarna utbildning i dessa frågor. Värdet av en satsning av detta slag är avhängigt att det finns fungerande former för utbildningen.

Det finns cirka 2 500 biståndshandläggare i kommunerna. Deras yrkesroll är komplex. De har ett ansvar gentemot den äldre personen. Detta innebär omfattande kunskaps- och kompetenskrav inom skilda områden. Det kan gälla kunskap om lagstiftning, om äldre och åldrande, om förhållningssätt och bemötande samt om utrednings- och samtalsmetodik. Dessutom ska handläggarna förhålla sig till politiska beslut som rör t.ex. kommunala riktlinjer. Den nationella värdegrunden för äldreomsorgen ställer därutöver särskilda krav på att utreda och bedöma den enskilda personens behov. Biståndshandläggarna bör därför ha goda kunskaper i den nationella värdegrunden där frågor om värdigt liv och välbefinnande för enskilda äldre personer behandlas.

Även de cirka 5 000 arbetsledarna i kommunalt och enskilt bedriven verksamhet bör ha goda kunskaper i den nationella värdegrunden. De ska kunna vara ett stöd i dessa frågor för den personal som arbetar inom äldreomsorgen. Arbetsledarna behöver exempelvis diskutera med personal om etiska frågor och förhållningssätt, hur individens önskemål kan tillgodoses inom ramen för beslutade insatser och om hur personalen ska agera för att den äldre personens värdighet respekteras när insatser utförs. Exempel på situationer där etiska frågor och förhållningssätt behöver diskuteras är möten mellan personal och äldre personer från olika kulturer eller med olika sexuell läggning.

Många kommuner och enskilda verksamheter har under flera års tid arbetat med verksamhetsnära kompetensutveckling kring bl.a. etik,

bemötande och värdegrund för omsorgs- och vårdpersonal. För implementeringen av den nationella värdegrunden för äldreomsorgen bör sådan kompetensutveckling fortsätta och stödjas.

Utgångspunkten i arbetet ska vara att en utbildning ska bedrivas i en för stat och kommuner kostnadseffektiv form och samordnas med redan pågående verksamhetsnära kompetensutveckling bör möjliggöras.

Utbildning i den nationella värdegrunden för äldreomsorgen bör starta senast hösten 2011.

På regeringens vägnar

Maria Larsson

Karin Hellqvist

Kopia till

Finansdepartementet/BA
Finansdepartementet/KE
Utbildningsdepartementet/UH
Socialutskottet
Kammarkollegiet
Riksrevisionen
Ekonomistyrningsverket
Statskontoret
Sveriges Kommuner och Landsting